

ที่ สม ๐๗๐๓/๑๗

 กพด.รับที่... 5
 วันที่... 18... 2566
 เวลา... 15.41

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗

ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๒ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการคุ้มครองสิทธิเด็ก กรณีการเข้าถึงบริการสุขภาพของทารกที่คลอดก่อนกำหนด
 กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับทราบข้อห่วงกังวลจากคณะกุมารแพทย์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาการใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลทารกที่คลอดก่อนกำหนด จึงได้จัดการประชุมหารือเพื่อรับทราบข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนโรงพยาบาลต่าง ๆ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง* เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ โดยมีสาระสำคัญของสถานการณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ความเป็นมา

ประเทศไทยมีจำนวนทารกที่คลอดก่อนกำหนดเพิ่มขึ้นทุกปี เฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๕ - ๑๘ ของทารกที่คลอดทั้งหมด ทารกที่คลอดก่อนกำหนดจะมีสุขภาพไม่แข็งแรงและเสี่ยงต่อการเสียชีวิต จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลจากสถานพยาบาลและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ รวมถึงการใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น อาทิ ตู้อบเด็กทารกแรกเกิดและเครื่องช่วยหายใจ อย่างไรก็ตาม มีหลายกรณีที่ต้องมีการส่งต่อทารกที่คลอดก่อนกำหนดจากโรงพยาบาลเอกชนมารักษาที่โรงพยาบาลของรัฐเพื่อให้การดูแลและรักษาชีวิตของทารกไว้ ซึ่งพบปัญหาอุปสรรคในการให้บริการดูแลรักษาและการส่งต่อทารกคลอดก่อนกำหนด ดังนี้

/๑.๑ ปัญหา...

* ได้แก่ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมอนามัย กรมการแพทย์ กองเศรษฐกิจสุขภาพ และหลักประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สมาคมประกันชีวิตไทย และสำนักงานประกันสังคม.

๑.๑ ปัญหาการใช้สิทธิเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลของทารกที่คลอดก่อนกำหนด แบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑) การส่งต่อทารกคลอดก่อนกำหนดมายังโรงพยาบาลของรัฐจากมารดาที่ใช้สิทธิประกันสังคมคลอดบุตรที่โรงพยาบาลเอกชน โดยทารกที่คลอดจะได้รับสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หากโรงพยาบาลเอกชนนั้นไม่ได้เป็นหน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จะไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาทารกคลอดก่อนกำหนดได้ จึงต้องส่งต่อทารกดังกล่าวไปยังโรงพยาบาลของรัฐเพื่อดูแลต่อ ส่วนโรงพยาบาลเอกชนที่เป็นหน่วยบริการ แม้จะสามารถเบิกค่าใช้จ่ายจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้ แต่ส่วนใหญ่ยังต้องการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลของรัฐ และ

๒) การดูแลทารกคลอดก่อนกำหนดมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าอัตราที่ สปสช. กำหนดไว้ค่อนข้างมาก ซึ่งโรงพยาบาลของรัฐเองก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะได้มีการถวญญ่ถึงงบประมาณรายหัวสำหรับผู้ใช้สิทธิ สปสช. แล้วก็ตาม

๑.๒ ปัญหาสิทธิรักษาพยาบาลของทารกที่มารดาเป็นแรงงานข้ามชาติ หญิงแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารเข้าเมืองอย่างถูกต้องไม่สามารถซื้อประกันสุขภาพให้แก่บุตรเมื่อแรกเกิดได้ ทำให้ทารกที่คลอดก่อนกำหนดเข้าไม่ถึงสิทธิในการรักษาพยาบาล โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการส่งต่อทารกคลอดก่อนกำหนดของหญิงแรงงานข้ามชาติไปยังสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (โรงพยาบาลเด็ก) และโรงพยาบาลราชวิถีหลายกรณี ทำให้เกิดปัญหาจำนวนเตียงสำรองและค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถเรียกเก็บจากระบบประกันสุขภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการรองรับการดูแลรักษาทารกที่อยู่ในภาวะวิกฤติของโรงพยาบาล

๑.๓ ความไม่เพียงพอของจำนวนเตียงและบุคลากรทางการแพทย์ ทารกที่คลอดก่อนกำหนดจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากกุมารแพทย์และพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษ และใช้ระยะเวลาดูแลรักษาในโรงพยาบาลยาวนานประมาณ ๓๕ – ๓๗ สัปดาห์ จนกว่าทารกจะมีสุขภาพแข็งแรง ในขณะที่โรงพยาบาลของรัฐที่มีศักยภาพเพียงพอในการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนดมีจำนวนจำกัด และมีข้อจำกัดทั้งด้านจำนวนเตียงและบุคลากร ดังนั้น เมื่อโรงพยาบาลเอกชนประสานขอส่งต่อทารกแรกคลอดให้มารับการดูแลรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐหลายกรณี จึงหาโรงพยาบาลของรัฐที่พร้อมรับการส่งต่อได้ยาก ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของทารกที่คลอดก่อนกำหนด

๑.๔ การขาดกลไกการประสานงานและกระจายการส่งต่ออย่างเป็นระบบ หากทารกคลอดก่อนกำหนดอยู่ในเกณฑ์ภาวะวิกฤติ สามารถใช้สิทธิรับบริการผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤติ (Universal Coverage for Emergency Patients: UCEP) ได้ แต่ต้องส่งต่อไปรับบริการตามสิทธิหลังระยะเวลา ๗๒ ชั่วโมง ซึ่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีโรงพยาบาลของรัฐที่มีศักยภาพในการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนดที่อยู่ภายใต้สังกัดของหลายหน่วยงานที่แตกต่างกัน ทั้งในสังกัดมหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม และกรุงเทพมหานคร จึงจำเป็นต้องมีกลไกบูรณาการการส่งต่อระหว่างหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อไม่ให้โรงพยาบาลของรัฐแต่ละแห่งต้องรับภาระจนเกินศักยภาพ หากรับไว้ดูแลหลายราย ย่อมส่งผลกระทบต่อการให้บริการผู้ป่วย

เด็กอื่น ๆ ทั้งในเรื่องจำนวนเตียง อุปกรณ์ในการดูแล เช่น เครื่องช่วยหายใจไม่เพียงพอ และบุคลากรทางการแพทย์มีชั่วโมงทำงานมากขึ้น เนื่องจากทารกคลอดก่อนกำหนดต้องอยู่โรงพยาบาลเป็นเวลานาน

๑.๕ กสม. จึงมีมติในการประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๖ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและสิทธิด้านสุขภาพในกรณีดังกล่าวตามข้อ ๑.๑ - ๑.๔ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองสิทธิในการอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก โดยแก้ไขปัญหาการเข้าถึงการรักษาพยาบาลของทารกที่คลอดก่อนกำหนดซึ่งมีความเสี่ยงที่จะเสียชีวิตหากไม่ได้รับการดูแลอย่างเพียงพอและทันทั่วถึง

๔. สาระสำคัญของเรื่อง

กสม. เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับระบบการส่งต่อทารกที่คลอดก่อนกำหนด ส่งผลกระทบต่อสิทธิเด็กในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการอยู่รอดและการพัฒนา รวมถึงสิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ซึ่งคณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) เห็นว่า รัฐภาคีควรวิเคราะห์ปัจจัยที่กระทบต่อการอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก และกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ทั้งนี้ ในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ด้านสุขภาพ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากร ควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ นอกจากนี้ คณะกรรมการประจำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ระบุว่า สิทธิด้านสุขภาพที่ได้รับการรับรองในกติกาฯ รวมถึงการดูแลมารดาก่อนและหลังคลอด และการจัดให้มีมาตรการที่จำเป็นเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตของทารกและการพัฒนาของเด็ก ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน

/๕. ข้อเสนอแนะ...

๕. ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในการอยู่รอดและการพัฒนา รวมถึงสิทธิด้านสุขภาพของเด็ก กสม. จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณามอบหมาย ดังนี้

๕.๑ ให้ สปสช. พิจารณากำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาทารกคลอดก่อนกำหนดที่สามารถเบิกได้ให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง เพื่อโรงพยาบาลเอกชนที่เป็นหน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติไม่ต้องส่งต่อทารกคลอดก่อนกำหนดไปรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐ และเพื่อให้โรงพยาบาลของรัฐที่ดูแลทารกดังกล่าวไม่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายส่วนเกินที่ไม่สามารถเบิกได้

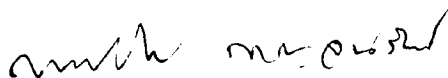
๕.๒ ให้กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาคัดค้านแรงงานข้ามชาติที่ไม่สามารถซื้อประกันสุขภาพได้ เพื่อให้เด็กกลุ่มนี้เข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็น

๕.๓ ให้กระทรวงสาธารณสุขจัดสรรอุปกรณ์/เครื่องมือเฉพาะที่จำเป็น อาทิ ตู้อบเด็กทารกแรกเกิด และเครื่องช่วยหายใจ เพื่อสนับสนุนการดูแลทารกที่คลอดก่อนกำหนดอย่างเพียงพอ และพิจารณาเพิ่มอัตราค่าลังบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในโรงพยาบาลของรัฐให้สอดคล้องกับจำนวนทารกคลอดก่อนกำหนดที่รับไว้ดูแล

๕.๔ ให้กระทรวงสาธารณสุขและ สปสช. จัดให้มีระบบการส่งต่อทารกคลอดก่อนกำหนดที่บูรณาการระหว่างโรงพยาบาลของรัฐที่สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ และโรงพยาบาลเอกชนที่มีขีดความสามารถในการดูแลรักษาทารกกลุ่มนี้โดยเร็ว เพื่อให้การส่งต่อมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถของโรงพยาบาลในการดูแล กรณีมีเหตุสมควรอาจพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ขยายระยะเวลาการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนดที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ให้ได้รับการรักษาผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤติ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตของเด็ก

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะข้างต้น
ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๙๕ (ศิริวรรณ)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๐